

V roce 1988 provedla tehdejší hygienická služba rozsáhlý výzkum, který identifikoval zdravotní rizika kolektivistické výchovy v mateřské škole:

1. Chybí postupná adaptace na vstup do MŠ. Není zavedeno postupné přivykání dětí na nové prostředí a na nové nároky. Dítě vstupuje do MŠ ve věku 3 let a tento věk je sám o sobě pro dítě náročný. Důvodem může být, že postupná adaptace by komplikovala plnění “osnov” mateřské školy.
2. Pro stávající pedagogický systém a pro předškolní věk obecně za jakéhokoliv výchovného systému je charakteristický příliš velký počet ve třídách MŠ chybí práce se skupinami dětí i individuální práce s dítětem. Obtížně se utvářejí citové vazby, které dítě potřebuje.
3. V programu MŠ chybí prostor pro spontánní hru dětí, ačkoli hra má být hlavní a respektovanou činností předškolních dětí tak jako u školních dětí učení a u dospělých práce. Spontánní hra je vytěšňována do časových úseků před zahájením zaměstnání a po skončení programu MŠ. Je porušována začátkem zaměstnání nebo příchodem rodičů. Dochází tak k narušování činnosti, která má vysoký motivační potenciál. Porušování a ne dokončování činnosti je s mentálně hygienického hlediska nezdravě a škodlivé pokud je hra zařazována do programu, je to hra řízená, a ta má jiné psychologické zákonitosti a spontánní hru nemůže nahradit. Často je také mylně považováno za hru názorné vyučování, protože jako pomůcek je použito hraček.
4. Výchovná zaměstnání dostatečně nerespektují individuální pracovní tempo dětí. Pro nemalou část dětí tak vzniká chronická situace spěchu, nebo si děti zvykají na nedokončování činností, což je nejenom nezdravě, ale navíc i výchovně zcela nevhodné. Vyvolává to neurotizující situaci, pokles motivace dětí k práci. U dětí dochází ke vzniku pocitů úzkosti a méněcennosti, nedostačivosti, viny a k předčasným pocitům selhávání. Pokles motivace vede k postupnému nezájmu o činnosti, které bude dítě absolvovat v základní škole.
5. MŠ je mylně chápána pouze jako příprava na základní školu, ačkoli jejím základním a nesmírně důležitým úkolem je zabezpečit zdravý a harmonický fyzický a psychický vývoj předškolních dětí, samozřejmě včetně poznávacích funkcí. MŠ má nahradit péči mateřskou láskyplným prostředím, radostnou hrou dětí z přirozeně velkém kolektivu. Zdá se však, že specifická předškolní pedagogika není vůbec doceněna, je chápána jakoby ve službách pedagogiky školní, ačkoli je stejně významná, ne-li významnější. Existující trend přesouvání stylu školní práce na děti předškolního věku neodpovídá vývojovým psychologickým zákonitostem a pro předškolní děti vytváří situaci specifické nepřiměřené a nadměrné zátěže.
6. Převládají řízené činnosti v nuceném tempu místo činností spontánních, které by rozvíjely fantazii představivost a kreativitu. Kladou se předčasné nároky na plné volní sebeovládání dětí v době, kdy se vůle teprve formuje. Toto předčasné zatěžování neúplně dozrálých volních funkcí narušuje zdravý vývoj psychiky dětí přímo osudově.
7. Není respektována skutečnost, že v předškolním věku je pravá hemisféra zralejší než levá, a proto způsob komunikace s dětmi i výběr činností pro děti tomu má odpovídat. Místo toho, aby se plně rozvíjely činnosti řízené pravou hemisférou, jak by odpovídalo předškolnímu věku, je předčasně zatěžována méně zralá levá hemisféra stylem školní práce, byť v kratších časových úsecích než ve škole.

8. Učitelky v mateřské škole mají tendenci k příliš kritickému a jednoznačně výkonově hodnotícímu postoji k dětem. Poměrují je již předem podle jejich potenciálního školního výkonu. Nedostatečně využívají pochvaly všech dětí, nejen těch nejlepších a úspěšných. Pochvalu nepoužívají ani za dobrou snahu a dobrou vůli „schopných“ dětí. Je to dáno ovšem také tím, že práce učitelek je hodnocena Nikoliv podle toho, jak svěřené děti prospívají a jak se harmonický a zdravě vyvíjejí (to se považuje jak si za předem danou samozřejmost), ale jen podle toho, jaké výkony jsou děti schopny předvést.

9. Přílišné akceptování rozvoje intelektových funkcí na úkor ostatních psychických funkcí a struktur, zejména emocí a morálky, skrývá nejen nezdravé narušení harmonického vývoje psychiky dětí, ale i riziko poruch osobnosti ve smyslu morálního vývoje. Morálka se nedá rozvíjet slovy, ale jen činy, osobní zkušenosti dětí, a na to nezbývá čas, protože je to předpokládá vytvoření individuálních citových vazeb k dětem a individuální práci s dětmi, tedy také menší počet dětí na jednu učitelku.

10. Zdraví výslovně škodí uvádět děti do spěchu, nutit je k jídlu, zakazovat dojit si na v WC, nerespektovat přirozený stud dítěte, zahanbovat či jinými způsoby trestat enuretické dítě, případně to, které se pomlčí náhodně (většinou právě v důsledku tvrdých pravidel), zesměšňovat a zahanbovat děti obecně. Také nedostatek taktu a úcty k dětem a odmítavý postoj k dětem méně nadaným a problémovým, ohrožuje psychické zdraví dětí.“

Zdroj: Šulcová, E., Citové problémy předškolních dětí a jejich zdraví. Předškolní výchova, ročník 1989-1990 č. 3 a 6